

NORGES HØYESTERETT

Den 24. mai 2019 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Webster, Falch og Bergh i

HR-2019-992-U, (sak nr. 19-064079STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Allan Bruland Rognan)

mot

Påtalemyndigheten

avsagt slik

D O M :

(1) Saken gjelder opphevelse av lagmannsrettens dom i sak om voldtekt på grunn av mangelfulle domsgrunner.

(2) A ble 7. mai 2018 satt under tiltalte for overtredelse av:

**«Straffeloven (2005) § 291 jf § 292 bokstav b
for å ha skaffet seg seksuell omgang ved vold og den seksuelle omgangen omfattet innføring
av penis i fornærmedes munn.»**

Grunnlag:

**Natt til søndag 9. juli 2017 på bopel i ----- gate 0 i X, tok han tak i nakken til B, dro Bs hode
ned mot sin penis, og førte sin penis inn i Bs munn.»**

(3) Rana tingrett avsa 23. oktober 2018 dom med slik domsslutning:

**«1. A, født 00.00.1956, dømmes for overtredelse av straffeloven § 291, jf. § 292 bokstav
b), til fengsel i 3 – tre – år og 9 – ni – måneder.**

Varetekt kommer til fradrag med 2 – to – dager, jf. straffeloven § 83.

**2. A, dømmes til innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse å betale
oppreisningserstatning til B med kroner 150 000 – etthundreogfemtitten.»**

(4) A anket dommen. Anken gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, lovanvendelsen og straffutmålingen.

- (5) Hålogaland lagmannsrett avsa 28. mars 2019 dom med slik slutning:
- «1. **A, født 00.00.1956, dømmes for overtredelse av straffeloven § 291 bokstav a), jf. § 292 bokstav b) til fengsel i 3 – tre – år og 9 – ni – måneder.**
- Varetekt kommer til fradrag med 2 – to – dager, jfr. straffeloven § 83.**
2. **A dømmes innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse å betale oppreisningserstatning til B med kroner 150 000 – etthundreogfemtitten – med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer.**
  3. **Det idømmes ikke saksomkostninger.»**
- (6) Lagmannsrettens dom var avsagt under dissens. Mindretallet bestående av en lagdommer og en meddommer kom til at tiltalte skulle frifinnes.
- (7) A har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen og straffutmålingen. I tillegg er det begjært ny behandling av det sivile kravet. Forsvarer har i støtteskriv anført at lagmannsrettens flertall ikke har anvendt det strafferettslige tvilsprinsippet riktig. Spesielt mindretallets drøftelse sett i sammenheng med resten av dommen etterlater seg tvil om tvilsprinsippet er anvendt riktig. Det er videre anført at lagmannsretten har tolket straffeloven § 291 jf. § 292 feil da det ikke forelå vold i lovens forstand. Det er nedlagt påstand om opphevelse av lagmannsrettens dom, subsidiært at anken tillates fremmet.
- (8) *Påtalemyndigheten* har i merknader til anken anført at lagmannsretten ikke har begått feil ved lovanvendelsen. Lagmannsretten har tolket «vold» i straffeloven § 291 riktig. Lagmannsrettens flertall har på en forsvarlig måte redegjort for bevisene i saken og hvordan disse er vektet, slik at det ikke er tale om uriktig anvendelse av tvilsprinsippet. Straffutmålingen og oppreisningserstatningen er i tråd med tidligere rettspraksis.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at samtykke til å fremme anken bare skal gis når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323. Anke over dom av lagmannsretten kan i tillegg avgjøres uten ankeforhandling når Høyesteretts ankeutvalg enstemmig finner det klart at dommen helt eller delvis bør oppheves, jf. bestemmelsens tredje ledd bokstav a.
- (10) Tiltaltes anke er angitt å gjelde lovanvendelsen og straffutmålingen, i tillegg til at det er begjært ny behandling av det sivile kravet. I forbindelse med anken over lovanvendelsen har tiltalte gjort gjeldende en rekke anførsler med hensyn til flertallets domsgrunner, herunder at flertallets begrunnelse sett i sammenheng med mindretallets begrunnelse etterlater tvil ved om flertallet har anvendt det strafferettslige tvilsprinsippet uriktig. Det er i denne forbindelse vist til at mindretallet beskriver og vektlegger andre forhold enn de flertallet redegjør for. Ankeutvalget legger derfor til grunn at anken også gjelder mangler ved lagmannsrettens domsgrunner.
- (11) Ankeutvalget har kommet til at lagmannsrettens dom må oppheves fordi flertallets begrunnelse etterlater uklarheter om et sentralt forhold for domfellelsen.

- (12) Straffeprosessloven § 40 oppstiller kravene til begrunnelsen i saker som har vært behandlet med meddomsrett. I første ledd stilles det krav til redegjørelse for *bevisresultatet*. Når siktede domfelles, skal «domsgrunnene for skyldspørsmålets vedkommende bestemt og uttømmende angi det saksforhold retten har funnet bevist som grunnlag for dommen». Det ligger i dette at en fellende dom må redegjøre for alle de faktiske omstendighetene som er nødvendig for å kunne domfelle.
- (13) Hva gjelder begrunnelsen for *bevisvurderingen* skal retten «angi hovedpunktene» i denne, jf. straffeprosessloven § 40 femte ledd. Av høyesterettspraksis følger at det må være redegjort for bevisvurderingen slik at bevisresultatet på de sentrale punktene ikke blir stående uforklart. Ankeutvalget viser til Rt-2011-172 avsnitt 29:

«Hvilke beviser domfellelsen bygger på, vil ofte fremgå av sammenhengen, men ikke alltid. For saker som har vært behandlet for ordinær meddomsrett, bestemmer straffeprosessloven § 40 femte ledd at domsgrunnene ikke bare skal inneholde en beskrivelse av hva som er funnet bevist, men at dommen også skal 'angi hovedpunktene i rettens bevisvurdering', dvs. hvorfor et bestemt bevisresultat legges til grunn. Det som først og fremst kreves, er at det blir redegjort for de springende – dvs. sentrale – punkter ved bevisvurderingen, og kort angitt hva som har vært avgjørende, se Rt-2009-750 avsnitt 75 og Høyesteretts dom 6. januar 2011 [HR-2011-31-A] avsnitt 11. ... Samtidig er det imidlertid presisert at den omstendighet at det ikke er gitt en tilstrekkelig begrunnelse for bevisvurderingen, sjelden vil være opphevelsesgrunn. For at en mangelfull begrunnelse av bevisvurderingen skal føre til opphevelse, må sentrale punkter i denne bli stående uforklart, se Rt-2009-1439 avsnitt 27 og Rt-2009-1526 avsnitt 35–37.»

- (14) For så vidt gjelder tiltaltes anførsel om at lagmannsrettens flertall ikke har kommentert en rekke av de momentene mindretallet har funnet avgjørende, bemerker ankeutvalget at det ikke er krav om at alle omstendigheter må være kommentert. Det er tilstrekkelig at det redegjøres for sentrale punkter i bevisvurderingen og at det kort angis hva som har vært avgjørende, jf. sitatet fra Rt-2011-172 avsnitt 29.
- (15) Mindretallet har trukket frem at fornærmede ikke har vært konsekvent i sine forklaringer og at han har gitt flere opplysninger som han selv senere har forklart at ikke stemmer. Flertallet har ikke tillagt dette avgjørende vekt med følgende begrunnelse:

«Det har ikke kommet frem noe under bevisførselen som kan tyde på at han lyver eller snakker usant om selve hendelsen. De avgjørende og sentrale deler av hendelsesforløpet har han holdt fast ved hele tiden. Når det gjelder hans uriktige opplysning om bruk av vold mot tiltalte, er flertallets syn at den ikke rokker ved fornærmedes troverdighet. Det er ikke uvanlig at mennesker som opplever denne type hendelser vil fremstå som modigere enn det de faktisk var, f. eks. ved å gi uttrykk for at man slo seg ut av situasjonen. Når det gjelder fornærmedes manglende hukommelse av hvordan tiltalte fikk av seg klærne, helt eller delvis, legger flertallet til grunn at det har sin forklaring i at han forsøker å fortrenge episoden, noe som har medført at enkelte detaljer er blitt borte.»

- (16) Dette gir etter ankeutvalgets syn en tilstrekkelig begrunnelse for at flertallet ikke har lagt avgjørende vekt på at fornærmede ikke har vært konsekvent i sine forklaringer.
- (17) Derimot mener ankeutvalget at lagmannsrettens flertallsbeskrivelse av det faktum som er funnet bevist, etterlater uklarheter som skaper tvil om grunnlaget for domfellelsen. Uklarheten vanskeliggjør samtidig en prøving av lagmannsrettens lovanvendelse knyttet til begrepet vold.
- (18) Lagmannsrettens flertall har funnet det bevist at «[f]ornærmede var tydelig på at han ikke ønsket fysisk kontakt med tiltalte. Til tross for dette tok tiltalte han i nakken, og førte ansiktet

hans ned mot sin penis og inn i hans munn». Flertallet gjengir også fra fornærmedes forklaring til politiet rett etter hendelsen som flertallet finner troverdig og som ligger til grunn for domfellelsen:

«Litt senere i forklaringen spør politibetjent Pedersen om det skjedde noe mer enn at tiltalte tok på han. Fornærmede forteller da at han måtte suge tiltalte, og at tiltalte hadde tatt tak i hodet hans, lugget til og 'trykket det ned'. På spørsmål om hvor lenge penis var i munnen hans svarte han «at det føltes ut som evigheter», og at han ikke tror at tiltalte hadde utløsning.»

- (19) Lagmannsrettens flertall gir imidlertid ingen beskrivelse av hvordan tiltaltes penis har kommet inn i fornærmedes munn, utover nakketaket og at hodet ble ført ned mot penis. Det står uforklart hvorfor fornærmede åpnet munnen. Ut fra beskrivelsen er det uklart om tiltalte har anvendt vold eller truende adferd for å få fornærmede til å åpne munnen, for eksempel om nakketaket var tilstrekkelig til at fornærmede gjorde det. Etter ankeutvalgets syn etterlater flertallets begrunnelse slike uklarheter på et sentralt punkt for domfellelsen at ankeutvalget finner det klart at lagmannsrettens dom med ankeforhandling må oppheves.
- (20) Avgjørelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens dom med ankeforhandling oppheves.

Ingvald Falch
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Espen Bergh
(sign.)